

7

HETE HANG- IJZERS

Charlotte Roelandt, Kato Van Hove, Jan Naert, Bart Van Bouchaute,
Reyhan Görgöz en Peter Cristiaensen

Politiseren vraagt lef.
Maar het vereist ook
ruimte in de organisatie
en de samenleving.

IS ER RUIMTE VOOR POLITISERING?

Goede jeugdwerkers staan dicht bij hun jongeren. Ze staan op de eerste rij om vormen van onrecht en discriminatie te zien. Doorgaans doen zij hun job met veel enthousiasme en willen zij ook geëngageerd met de grieven van jongeren aan de slag gaan.

Logische conclusie: zij zouden per definitie ruimte moeten maken om politiserend te gaan werken.

Zo evident is het natuurlijk niet. Niet iedereen deelt die visie. Niet iedereen voelt zich voldoende sterk om die avontuurlijke en hobbelige weg in te slaan. Niet iedereen voelt zich voldoende gesteund, opgeleid of ervaren. Politiseren vraagt lef.

En ja, het is aan jeugdwerkers om ruimte te creëren voor politiserend werk. Maar de verantwoordelijkheid ligt niet uitsluitend bij hen. Politiserend werken vraagt ook ruimte in de organisatie en de samenleving.

RUIMTE BIJ DE COLLEGA'S

De ondersteuning van de jeugdwerker start bij de collega's. Zij kunnen inhoudelijke kennis, methodische vaardigheden en emotionele steun bieden.

“ Ik koppel altijd terug naar mijn team. Ik zeg dan ook: mensen, ik heb nu echt het

gevoel dat het vastzit, alstublieft help mij, geef wat ideeën. Hoe kunnen we het terug op de rails krijgen?

ELLEN, VZW JONG,
BEGELEIDSTER NIEUWKOMERSWERKING NIEMO

Een ondersteunend team van collega's kan de zaak **vooruihelpen**, maar kan ook **afremmen** als het nodig is. Dit was het geval bij de **KAJ-interimactie**. Het team zorgde er voor dat de jeugdwerkers het nodige geduld bleven opbrengen om traag maar gestaag de actie op het tempo van de jongeren op te bouwen.

RUIMTE IN DE ORGANISATIE

Ruimte bij de collega's vraagt natuurlijk ook ruimte binnen de bredere organisatie. Interessante vraag: staat politiserend werken ingeschreven in de **missie** van de organisatie? En zo ja, wordt dit ook ondersteund met mensen en middelen?

Maar ook dan is steun niet altijd verzekerd. Soms blijft die ruimte beperkt door de behoedzaamheid van de organisatie om geen subsidies te verliezen. Of om de goede samenwerking met bepaalde instanties niet in gevaar te brengen. Of om de sympathie in de publieke opinie niet te verliezen.

RUIMTE BIJ PARTNERS

In het verhaal van **Geen kind op straat** zagen we hoe verschillende sociale organisaties de handen in elkaar sloegen. Outreachend werk en buurtwerk brachten dakloosheid beter in kaart. Jong Gent in Actie en de armoedebewegingen trokken de kar. Saamo (Samenlevingsopbouw) werkte op een dossier en persberichten. Mensen met actie-ervaring bereidden de manifestatie voor. Het klikte.

Bredere netwerken kunnen inhoudelijke of methodische **expertise** inbrengen en op die manier politiserend werk versterken. Het draagvlak in de samenleving of bij de overheid verbreedt. Maar netwerken kunnen ook vertragend of zelfs verlamdend werken als er inhoudelijke of strategische verschillen spelen.

RUIMTE IN DE SAMENLEVING

“ We zaten daar wel mee: gaat zo'n actie door de mensen gesmaakt worden? Zal dit voor wrijving of polarisering zorgen? En vooral: zullen onze jongeren niet nog negatiever bekeken worden?

THISKA,
TRAJECTBEGELEIDSTER
JONG GENT IN ACTIE

Voor heel wat groepen in de samenleving is het niet evident om met opinies naar buiten te komen. Zij vechten al tegen vooroordelen of discriminatie. Het risico bestaat dat je vooroordelen versterkt wanneer je publiek van je afbijt. Of dat

jongeren door vol in de wind te gaan staan, nog meer gestigmatiseerd worden en kansen verliezen. Dan moet je vanzelfsprekend de afweging maken of het dat wel waard is.

In het verhaal **Geen kind op straat** was de reactie gelukkig positief. Media en publieke opinie bleken gevoelig voor het schrijnende beeld van dakloze kinderen die moeten overnachten in parken of op sofa's.

RUIMTE BIJ BELEIDSMAKERS

Ook bij de Gentse beleidsmakers was er in deze case een luisterend oor. Maar dat is niet altijd zo. Politiseren betekent vaak de bestaande orde in vraag stellen. Sommige beleidsmakers hebben het daar moeilijk mee. Dan kan je de wind van voor krijgen en in een machtsstrijd belanden, zoals we al schreven. In dat geval kan het soms een strategische keuze zijn om niet (langer) 'publiek te gaan', maar wel 'achter de schermen' te lobbyen. Of om net wel (opnieuw) 'publiek te gaan', als je al lobbyend op een muur botst.

SAMENGEVAT: is er ruimte voor politisering? Niet altijd. Soms kan je die creëren of forceren, maar ook niet altijd. **Het belangrijkste is dat je je als jeugdwerker gesteund weet, enerzijds door de jongeren en anderzijds door je collega's en je organisatie.** Dat is de basis. Samen kan je de obstakels misschien wel overwinnen.

WAT ALS DE EIGEN ORGANISATIE IN HET VIZIER KOMT?

Inzetten op politisering doet ook iets met de positie van een organisatie. Zowel intern als extern zet dit zaken in beweging. Dat gaat van **bevraging van interne structuren tot het incasseren van druk van buitenaf**. Politisering serieus nemen vergt denkwerk hierover. Aan de hand van een praktijkvoorbeeld gaan we in op enkele uitdagingen.

VOORBEELD 1

Een jeugdorganisatie voor jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties wil de participatie van jongeren ernstig nemen en ze betrekken op alle niveaus. Dat zorgt ervoor dat ze zich steeds actiever opstellen en ook kritische punten agenderen. In een debat over politiserend werken op de algemene vergadering brengen jongeren een thema aan dat hen nauw aan het hart ligt. Veel van hen hebben een traject in de residentiële jeugdhulp. Ze geven aan dat ze in de voorziening helemaal geen inspraak hebben en dat een aantal regels voor hen moeilijk leefbaar zijn. We gaan hierover in gesprek en wisselen uit over regels in een organisatie. Door die aanpak en openheid krijgen jongeren zicht op alternatieve manieren van spreken en verhoudingen tussen jongeren en professionals. Terug in de voorziening ontstaat verzet. Ze gaan in tegen de regels en het conflict met de begeleiders loopt uit de hand. In de volgende dagen krijgt de organisatie een kwade telefoon van de voorziening met de boodschap dat de jeugdwerking jongeren tegen hen opzet. Bijgevolg stellen zij de samenwerking in vraag.

DE INTERNE STRUCTUREN VAN DE ORGANISATIE

Klassieke modellen van organisatieontwikkeling werken vaak top-down. De top beslist de contouren waarbinnen de basiswerkers kunnen bewegen. De keuze om jongeren te betrekken bij het bestuursniveau van een organisatie is geen evidente keuze. Het betekent loslaten van het gekende patroon en openstaan voor verrassingen. Het betekent aanpassen van vergadermodellen en vergadertaal.

Doorgaans is deze zoektocht een leerrijk proces voor iedereen. Zoals bij **Jong Gent in Actie**, waar de jongeren de hele tijd betrokken werden bij de beslissingen. Of zoals bij **Safe space vzw**, waar de jongeren de hele planning mee in handen nemen.

Maar het vergt engagement van alle betrokkenen. Een algemene vergadering samen met jongeren ziet er anders uit en brengt uitdagingen mee. Hoe gaan we om met het goedkeuren van jaarrekeningen? Is dit onderdeel van bespreking met hen? Waar liggen de grenzen van beslissingsbevoegdheden? Enz ...

Kortom, het zet de organisatie intern onder druk. Tegelijk zorgt die beweging voor enorm **zinnvolle processen** die heel breed verlopen. Bestuurders, medewerkers en jongeren leren elkaar kennen. Uit dialoog ontstaat visie. Jongeren krijgen kansen om te ervaren dat ze reële impact kunnen hebben. De organisatie wordt een deel van hen.

Wanneer jongeren met die ruimte binnen de organisatie gaan experimenteren, kan dit voor interne druk zorgen, maar ook voor druk daarbuiten.

Tegelijk zien we dat het essentieel is om voortdurend af te stemmen. Dat is een proces met veel **potentiële conflictstof**. Vaak is het ook een spanningsveld tussen denken en doen. Van “We zouden dat eigenlijk moeten doen” tot “Zouden we het wel doen? Zijn ze er wel klaar voor?”

EXTERNE DRUK TUSSEN ORGANISATIES

Wanneer jongeren met die ruimte binnen de organisatie gaan experimenteren, kan dit voor interne druk zorgen, maar ook voor druk daarbuiten. Zeker als jongeren in andere structuren hetzelfde verwachten. Het voorbeeld toont de complexiteit. De jongeren kaarten het klimaat in de voorziening aan. Maar de manier waarop is zo hevig en plots dat de voorziening, die sterk regel-georiënteerd is, de hakken in het zand zet. Zo komt de jeugdwerking in het vizier, als ‘aanstoker’ van het verzet. Dit zet de samenwerking onder spanning.

Gevolg: het vergt veel energie van de organisatie om het conflict te ontmijnen. Het effect was onvoorzien en vereist meer reflectie. Want door de jongerenactie was de organisatie geen neutrale derde meer, maar een **betrokken partij** die zich positioneert langs de kant van de jongeren en risico loopt.

VOORBEELD 2

Schepen en burgemeester vragen een jeugdwerkorganisatie om een nieuwe opdracht op te nemen in hun stad. De opdracht bestaat erin meer outreachend te werken op openbare pleinen om zo meer jongeren te bereiken die ‘storend gedrag stellen voor de omgeving’. Bij het doornemen van de vraag stelt de werking vast dat er ook controle en bijsturing op de pleinen verwacht wordt van de jeugdwerkers. Het team bespreekt de opdracht en besluit

dat ze in die vorm niet in overeenstemming is met de visie en missie van de organisatie. De burgemeester krijgt een grondig beargumenteed antwoord, maar reageert bijzonder boos. De jeugdwerking moet dit doen, ze werken immers met publiek geld. Wanneer de organisatie dit signaal opvangt, nodigen ze de burgemeester uit voor een gesprek.

EXTERNE DRUK VAN BELEIDSMAKERS

Organisaties in het middenveld zijn **financieel vaak afhankelijk** van subsidies van lokale besturen. Dit kan wegeen op de autonomie van een organisatie. Politiserend werk inschrijven in de missie van de organisatie is één zaak, extern ontstaat daardoor soms het beeld dat ze moeilijk te sturen zijn. Bovendien kan de externe druk ook tot interne verdeeldheid leiden.

In bovenstaand voorbeeld ontstaat interne discussie over de opdracht van de organisatie en van het jeugdwerk in het algemeen. Visie en missie zijn immers geen statisch iets! Het vervolgesprek met de burgemeester is belangrijk. Daar wordt de tijd genomen om concreet uit te leggen waar het probleem ligt en waarom het ingaan op deze vraag raakt aan **het fundament van het jeugdwerk**, dat start vanuit de positie van de jongeren zelf. De burgemeester eindigt het gesprek met de uitspraak:

“ Als ik het goed begrijp, dan betaal ik eigenlijk mijn eigen oppositie?”

We geven hem een stukje gelijk met de nuancering:

“ Klopt ergens wel, alleen betaal jij niet, maar gaat het hier over de gemeenschap die betaalt voor een bijsturing van de macht.”

WAT ALS POLITISERING IN DE VERKEERDE RICHTING GAAT?

Politiseren is jonge mensen ondersteunen in het publiek uiten van grieven. Maar wat als die gericht zijn op de uitsluiting van anderen? Wat als jongeren de extremistische toer opgaan? Wat als dat leidt tot polarisatie en geweld?

GRENZEN AAN GRIEVEN?

Grievens over onrecht komen niet zomaar uit de lucht gevallen. Ze leven binnen een groep en kunnen ook subjectieve gevoelens als grondslag hebben. Het kunnen uiten van die grieven is essentieel in een democratie. Maar wat als jongeren willen opkomen tegen 'de vloedgolf aan vreemdelingen die onze manier van leven bedreigt', tegen 'vaccinatieplassen die onze vrijheid beknotten' of tegen 'de decadente westerse samenleving die ons vernedert'? Als je in een veilig klimaat ruimte wil maken voor het bespreekbaar maken van grieven – die vaak gepaard gaan met heftige gevoelens – dan is de vraag waar de grenzen liggen.

In een pedagogische context is die vraag niet altijd eenvoudig te beantwoorden. Die **grenzen** kunnen immers verschillen volgens:

- De pedagogische omgeving: is het een vertrouwde één-op-één situatie of een grote groepsbijeenkomst? Hoe strikt of ruim zijn de grenzen die de organisatie stelt?
- De doelgroep: hoe is de groep samengesteld? Hoe goed ken je de leden en hun gevoelighe-

den? Hoe veilig is het klimaat in de groep voor een fel debat?

- Het onderwerp: voor sommige onderwerpen zal er meer ruimte zijn voor controversiële uitspraken, voor andere minder.
- Het vertrouwen in het eigen kunnen om de discussie in goede banen te leiden.
- De al dan niet expliciete ethische uitgangspunten van de organisatie.

Daarom spreekt Maarten Van Alstein van het Vlaams Vredesinstituut liever van **pedagogische grensgebieden** dan van grenzen. We kunnen drie mogelijke grensgebieden onderscheiden:

1. Sociaal

Dit grensgebied wordt bepaald door de basis van onze democratie: vrijheid en gelijkheid. Als de fundamentele vrijheden en gelijke rechten van anderen uitdrukkelijk worden betwist, ontkend of gefnuikt, dan zitten we in een grensgebied. Racistische of homofobe uitspraken zijn duidelijke voorbeelden.

2. Wetenschappelijk

Als grieven gebaseerd zijn op valse informatie of schimmige complottheorieën die feitelijk niet kloppen, dan zitten we in een grensgebied. Sommige grieven binnen de antivaccersbeweging zijn hier duidelijke voorbeelden van.

Als je in een veilig klimaat ruimte wil maken voor het bespreekbaar maken van grieven, dan is de vraag waar de grenzen liggen.

3 . Pedagogisch

Deze veiligheid binnen een groep kent twee polen: de veiligheid om zich vrij te kunnen uiten zonder schrik voor negatieve gevolgen, en de veiligheid om niet gekwetst of vernederd te worden. Een typisch voorbeeld zijn grove uitlatingen die kwetsend zijn voor jongeren die tot die groep behoren.

In deze drie grensgebieden is een neutrale houding van de begeleider of jeugdwerker niet zo maar mogelijk. Haat zaaiende uitspraken vereisen een positionering. Dat kan leiden tot de noodzaak om repressief in te grijpen, iets wat jeugdwerkers vaak net willen vermijden en ook de organisatie in diskrediet kan brengen.

POLARISATIE VERMIJDEN?

Een kritiek op politiserend werken is dat het de polarisatie in de samenleving kan versterken. Een houding van 'wij tegenover zij (de politie, de moslims, ...)' kan leiden tot extremistische gedachten of zelfs daden.

- Een oplossing die we vaak terugvinden in de literatuur over depolarisering is **het versterken van de middenweg**.
- Wij stellen een andere oplossing voor. Een **zekere mate van polarisatie** op basis van tegengestelde standpunten is normaal en noodzakelijk in een levendige democratie.

Zo bekeken kan polarisatie **zinnig** zijn: pas als tegengestelde meningen zeer duidelijk aan het licht komen, kan dit leiden tot sociale verandering. Pas als mensen met een migratieachtergrond hard de strijd aangaan met ethnische profilering, kan de aandacht voor dagelijks racisme toenemen. Omgekeerd: als we in dergelijke situaties per definitie kiezen voor de rust van het midden, dan negeren we de onevenwichtige machtsverhoudingen tussen de twee polen. Wie dan op een assertieve manier de samenleving uitdaagt, is meteen een onruststoker. 'Depolarisering' kan dan gelijkstaan aan het monddood maken van activisten die opkomen tegen onrecht.

In het spoor van de Franse politiek filosofe Chantal Mouffe pleiten we dus voor een andere benadering. Voor **een beetje ruimte voor polarisatie**. Zij noemt dat 'agonisme'. Conflicten zijn volgens haar normaal en noodzakelijk in een levendige democratie. Elke samenleving kent onvermijdelijk tekorten, vormen van ongelijkheid en uitsluiting. Ook een samenleving die probeert om fatsoenlijk, eerlijk en rechtvaardig te zijn. Verschillende visies en belangen over oplossingen zullen er altijd zijn. Een democratie is nooit af, nooit perfect, en debat is nodig.

Conclusie: een democratie waarin iedereen het eens moet zijn met 'het grijze midden' is geen democratie. De samenleving in vraag stellen en probe-

ren te veranderen behoort tot de kern van een democratie. Vertaald naar ons verhaal: **politisierend werken behoort tot de kern van een democratie.**

Maar daarbij staan we wel voor een belangrijke uitdaging. Wij moeten ervoor zorgen dat die tegenstellingen niet leiden tot vormen van vijandschap tussen 'wij' en 'zij'. Tegengestelde visies en belangen mogen geen vrijgeleide zijn om van 'de anderen' vijanden te maken. Het zijn enkel 'tegenstanders', maar even goed vrije en gelijke burgers. Andere meningen en standpunten zijn altijd welkom, haat en ontmenselijking nooit.

Kortom: het probleem is niet de **politieke polarisatie** in de samenleving, want dat is normaal in een democratie. Het probleem is de **sociale polarisatie** en haat van 'wij' tegen 'zij'.

OMGAAN MET HAAT EN GEWELDDADIG EXTREMISME

Als het uiten van grieven bij jongeren omslaat in haat, als ze extremistische propaganda napraten of in contact staan met extremistische bewegingen, dan kan je niet langer enkel werken met de inhoud van hun verhaal. Dan is het belangrijk om te beseffen dat er verschillende motieven zijn waarom jonge mensen aangetrokken worden tot extremistische bewegingen. Motieven die sterk kunnen verschillen van jongere tot jongere.

Mogelijke adviezen zijn dan:

- Werk eerst aan een **vertrouwensrelatie** alvorens propaganda te confronteren.
- Leer meer over hun **motieven** om aan te leunen bij extremistische groepen. Wat maakt die aantrekkelijk voor hen?

Een beetje ruimte voor polarisatie is normaal en noodzakelijk in een levendige democratie.

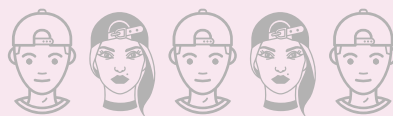
- Creëer een **extremismevrije omgeving** waar ze de kans krijgen hun gevoelens te uiten tegen leeftijdsgenoten die niet onder extremistische invloeden staan.
- Maak duidelijk dat het de **ideologie** is die je verwerpt en niet de jongeren.
- Ontwikkel strategieën om hen te ondersteunen en hen **positieve sociale alternatieven** te bieden.

Een voorbeeld hiervan is het **'acceptatie-gebaseerd jeugdwerk'** met extreemrechtse jongeren in Duitsland. In Bremen richt een team van jeugdwerkers zich specifiek op jongeren die rechts georiënteerd of extreem racistisch gedrag vertonen. De projectaanpak omvat werken met cliënten, individuele hulp, ouderbetrokkenheid en gemeenschapswerk.

Het centrale uitgangspunt is de noodzaak om vertrouwensrelaties op te bouwen. Enkel op die manier krijg je jongeren zover dat ze gaan nadenken over problematische argumenten. Of dat ze de aangeboden alternatieven van deelname aan peergroepen op school of in de wijk ernstig nemen. Sinds kort gaat het project ook aan de slag met jongeren die kwetsbaar worden beschouwd voor jihadistisch gedachtengoed.

NIET ZO CHILL MET DE POLITIE

In Geraardsbergen zagen enkele jongeren het station als de ideale plek om te chillen met vrienden. Zelf zagen ze daar geen graten in. Maar aangejaagd door negatieve reacties van voorbijgangers en door een peiling over het veiligheidsgevoel dacht de gemeente daar anders over. **Politiepatrouilles** kwamen steeds frequenter de jongeren controleren. Tijdens gesprekken met hen ving Samuel, jeugdopbouwwerker, op dat ze het gevoel kregen dat ze oneerlijk werden behandeld. Dat ze niet meer gewenst waren op hun geliefkoosde plek. Telkens de politie hen in het vizier kreeg, voelden ze zich onveilig. Eén keer was de jeugdopbouwwerker getuige van zo'n heftige controle.

Hij besloot om samen met de jongeren dit probleem aan te pakken. Aan de hangplek bij het station hing hij **drie affiches** omhoog met vragen die polsten naar de ervaringen en belevingen van de jongeren.

“ Voor mij was dat eigenlijk een manier om informeel aan te geven: nu starten we met iets, wie wil meedoen?”

Waar hij echter geen rekening mee hield: op camerabeelden zag de politie alles gebeuren. Meteen werd een patrouille uitgestuurd. Die onverwachte tegenslag betekende meteen de doodssteek van de actie nog voor ze begonnen was.

De burgemeester riep de opbouwwerker op het matje en het project werd in de kiem gesmoord. In de openbaarheid samen met deze jongeren

werken aan een betere dialoog met de politie bleek geen optie meer.

In dit verhaal werd het verhoopte resultaat, een dialoog tussen jongeren en politie, niet gehaald. De politiediensten gingen in gesprek met de jeugdwerker, maar niet met de betrokken jongeren zelf. De jeugdwerker kon enkel nog achter de schermen lobbyen voor een billijk politieoptreden en een betere relatie tussen jongeren en politie.

De opbouwwerker bleef de jongeren wel opzoeken om terug te koppelen wat er gezegd werd. Hij bleef hen ook raadplegen rond de stappen die hij zou nemen. Met enig resultaat: na verloop van tijd was er **wel degelijk verbetering** te merken in de relatie tussen politie en jongeren.

Vaak geloven mensen dat politiserend werken pas geslaagd is als er een structurele verandering in het beleid is bereikt. Pas als de inzet tot resultaat heeft geleid, kunnen we spreken van succes. Maar is dit wel zo? Wanneer is een politiserend project geslaagd?

“ Uiteindelijk had het project wel een grote waarde. Het liep snel mis, maar daarom was het niet per se slecht voor hen. Zij halen er wel iets uit. In de zin van ‘we worden toch serieuzer genomen, wij hebben dat hier bereikt’.

SAMUEL, JEUGDOPBOUWERKER
GERAARDSBERGEN

WANNEER IS EEN POLITISEREND PROJECT GESLAAGD?

“ Wij staan daar vaak van te kijken, hoeveel energie onze jeugdwerkers blijven hebben. Dat verdient respect. Ook al is het resultaat beperkt, ze blijven met volle zin verder doen. Zelf worden wij soms wel eens moedeloos van al die gesprekken met de schepen over diversiteit en armoede. Het is onze taak om dat soort gesprekken op de agenda krijgen, maar resultaten zijn niet altijd zichtbaar. Het leidt vaak tot discussies. Zijn we duidelijk genoeg? Zijn we niet te braaf? In onze signaalnota's en onze jaarverslagen schrijven we al zo lang hetzelfde. Een pijnlijke vaststelling. Hoe hard moeten we op tafel slaan om gehoord te worden? ”

PATRICK EN NORA (VZW JONG)

Politiseren is geen straatje dat je inslaat met de zekerheid het gehoopte einddoel te bereiken. Af en toe lijkt het misschien eerder op een straatje zonder einde. Bijgevolg is een zeer zinvolle vraag: “Wat is ‘succes’ in politiserend werken?”

Is politiserend werken pas geslaagd als er een structurele **verandering** is bereikt? Als je kortetermijndoelen gerealiseerd zijn? Of als je langetermijndoelen bereikt zijn?

Of kunnen resultaten ook elders liggen? Is je groep hechter geworden? Is je werking sterker geworden? Hebben de jongeren **meer zelfvertrouwen** om op te komen voor hun mening? Zijn ze fier op wat ze gedaan hebben?

We botsen hier op de klassieke spanning tussen proces en resultaat.

- **Een succesvol proces** is een proces waarin jongeren zich gehoord en gezien voelen. Een proces waaruit ze erkenning en fierheid halen.
- **Een succesvol resultaat** is een andere zaak. Dat hangt in belangrijke mate van externe factoren af. Jongeren en jeugdwerkers verrichten soms sisyfus-werk met hun politiserend werk, altijd opnieuw de problemen van hun doelgroep zichtbaar maken. Maar dat betekent niet dat ze aan de knoppen zitten en zomaar resultaten kunnen boeken.

Jongeren en zeker jongeren in een kwetsbare positie groeien op in een samenleving waar ze vaak aan de zijkant staan. Fatalisme sluipt dan snel om de hoek. **Bij jongeren, maar ook bij jeugdwerkers.**

MAAR HOE DOORBREEK JE FATALISME?

Makkelijk is dat nooit, maar politiseren is vaak een poging om het wel te doen. Enthousiast ergens voor gaan, en tegelijk toch realistisch zijn.

Bij de actie **Geen kind op straat** werden de verwachtingen bewust niet te hoog gelegd door de begeleiders. De wooncrisis zal immers niet snel

Is politiserend werken pas geslaagd als er een structurele verandering is bereikt? Of kunnen resultaten ook elders liggen?

opgelost zijn. Gehoord worden en erkenning krijgen zou al een succes zijn. Maar om de dynamiek in de groep te houden was het wel belangrijk om kleine tussentijdse stappen als ‘succesjes’ te koesteren en te vieren. Dat steeds meer organisaties zich bij de actie aansloten en hun expertise inbrachten bijvoorbeeld. De ene inhoudelijk, de andere organisatorisch. Of dat er al snel concrete plannen kwamen om op straat te komen.

Even was er een serieuze tegenslag: een sleep-in werd niet toegestaan. Maar de dynamiek bleef overeind en er werd snel geschakeld naar een nieuw plan: een manifestatie door de stad. Uiteindelijk kwam er met de Taskforce Wonen iets uit de bus waar ze echt trots op konden zijn. Een kortetermijndoel werd gerealiseerd. Al beseften iedereen dat het langetermijndoel – geen kinderen meer die op straat moeten slapen en een oplossing voor de wooncrisis – nog even ver weg waren. Wat de daklozentelling enkele jaren later bevestigde ...

Studenten Sociaal Werk die in het kader van hun bachelorproject deze actie onderzochten, schreven daarover: “De jongeren zelf zien dit wellicht niet zo sterk, maar ons viel op hoe trots ze hun verhaal vertelden. Ze kregen erkenning in hun menszijn en er werd naar hen geluisterd.”

WANNEER IS EEN POLITISEREND PROCES AFGEROND?

Vaak is er geen welomlijnd einde. Belangrijk is om een sterke fase van politisering, een sterke actie of activiteit, af te ronden en samen met jon-

geren een balans op te maken. Politisering is niet iets wat je als jeugdwerkorganisatie altijd op een even intensieve manier volhoudt. Het is normaal dat het komt ‘met momenten’ en in fasen van meer en minder intensiteit.

EEN GEREEDSCHAPSKIST OM AAN DE SLAG TE GAAN

Het internet staat vol met ‘tools’. Ook om te gaan politiseren. Uit De Marge vzw heeft een aantal van die methodieken samengebracht in een trajectboekje. Daarin proberen ze ‘de ruwbouw van de weg van signaal tot actie’ te vatten. Van *agitate* via *educate* tot *organize*. Het boekje wil handvaten bieden om op een gestructureerde manier van probleemstelling tot actie te komen, met een groep jongeren uit het jeugdwelzijnswerk. De inspiratie voor deze bundel werd gehaald in de wereld van de vredes- en andere activisten en bij jeugdwelzijnswerkingen die al veel langer sterk politiserend werk leveren.

Je kan het downloaden via

[www.uitdemarge.be/
POLITISEREND-WERKEN](http://www.uitdemarge.be/politiserend-werken)